

Oświadczenie złożone przez senatora Czesława Ryszkę na 80. posiedzeniu Senatu w dniu 7 lipca 2011 r.

Oświadczenie skierowane do minister pracy i polityki społecznej Jolanty Fedak

Szanowna Pani Minister!

Do mojego biura senatorskiego napływają pytania zdezorientowanych samorządowców o to, komu przyznawać świadczenia pielęgnacyjne. Gminy różnie interpretują przepisy dotyczące świadczenia dla osoby zajmującej się pielęgnowaniem członka rodziny. Problem powstał po ubiegłorocznych wyrokach Trybunału Konstytucyjnego i przygotowanej później przez resort nowelizacji ustawy o świadczeniach rodzinnych. Od tego czasu gminy różnie interpretują zapisy odnoszące się do przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego. Jedne wypłacają te świadczenia na przykład małżonkom czy dzieciom chcącym się zająć chorym współmałżonkiem czy rodzicami, inne gminy tego nie honorują, a wszystko z powodu braku jednoznacznego zapisu, który regulowałby te kwestie.

Przypomnę, że krąg osób uprawnionych do otrzymywania świadczenia pielęgnacyjnego rozszerzyły dwa wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 18 i 22 lipca 2008 r., sygn. akt P 27/07 i P 41/07. W ich wyniku została znowelizowana ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, DzU nr 139, poz. 992 z późniejszymi zmianami, jednak nie został z niej usunięty zapis art. 18 ust. 5 pkt 2 lit. a, który wyklucza przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego, gdy osoba wymagająca opieki pozostaje w związku małżeńskim. W praktyce oznacza to, że prawo do niego nie jest przyznawane współmałżonkowi ani na przykład córce, która chce się opiekować dwojgiem niepełnosprawnych rodziców. Oznacza to, iż aby uzyskać świadczenie pielęgnacyjne, należałoby najpierw rozwiązać małżeństwo.

Gminy nie radzą sobie z tym zapisem, choć zdają sobie sprawę z faktu, że pozostawienie przepisów w tej postaci jest krzywdzące i niesprawiedliwe dla tych osób, bo małżonkowie czy dzieci, którzy chcą sprawować opiekę nad niepełnosprawnym małżonkiem czy rodzicami, powinni otrzymywać wsparcie, zwłaszcza że takie prawo dał im Trybunał Konstytucyjny.

Z tego, co mi wiadomo, większość gmin, kierując się przepisami ustawy, odmawia w takich sytuacjach świadczenia. Bywa, że osoby po odwołaniu się od negatywnej decyzji do samorządowego kolegium odwoławczego otrzymują takie świadczenie, zgodnie z wyrokiem TK, który uznał, że osoba, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, a rezygnuje z zatrudnienia, aby opiekować się niepełnosprawnym członkiem rodziny, ma prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. Konkretnie między innymi w Poznaniu, w Kielcach i w Olsztynie decyzje odmawiające przyznania świadczenia, gdy starał się o nie współmałżonek, zostały uchylone przez samorządowe kolegium odwoławcze. Z kolei w Krakowie i Katowicach w identycznych wypadkach odmowne decyzje gmin zostały podtrzymane. Różna była też linia orzecznictwa wojewódzkich sądów administracyjnych, choć zdecydowana większość z nich w takich sytuacjach przyznawała świadczenie.

Pani Minister, wobec tej niejednoznacznej sytuacji proszę o wyjaśnienie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w tej sprawie, aby odpowiednie organy administracji publicznej, realizujące świadczenia rodzinne, nie miały wątpliwości przy interpretacji zapisu art. 17 ust. 5 pkt 2 lit. a ustawy o świadczeniach rodzinnych. Z powodu niejasności przepisów gminy są narażone na uchylanie w sądach ich decyzji.

Z tego, co wiem, o zmianę przepisów apeluje do Sejmu również Trybunał Konstytucyjny. TK uważa, że Sejm powinien podjąć działania, które zapewnią spójność zasad przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego, mówi o tym postanowienie TK z 1 czerwca 2010 r. w sprawie zgodności z konstytucją art. 17 ust. 5 pkt 2 lit. a ustawy z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, DzU z 2006 r. nr 139, poz. 992 z późniejszymi zmianami. Dopowiem, że przepis ten uniemożliwia przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego, jeżeli osoba wymagająca opieki pozostaje w związku małżeńskim. Przyczyną takiego rozstrzygnięcia było niespełnienie przez pytanie prawne wymagań formalnych.

Z poważaniem
Czesław Ryszka